

Tweede Kamerfractie

Ton Elias VVD

Bijdrage voor Algemeen Overleg ZZP

Datum: 16-12-2009

De VVD richt zich in dit algemeen overleg allereerst op zelfstandigen zonder personeel, die we hier in onze Haagse kromspraak ZZP-ers noemen, maar die in de volksmond gewoon éénpitters heten.

Volgens mijn fractie vormen ze een zeer welkome aanvulling op de arbeidsmarkt. Ze zorgen allereerst voor de nodige flexibiliteit in het aanbod van arbeid – in dit verband heb ik met grote interesse kennisgenomen van de opmerkingen van CPB-directeur Teulings hierover vanmorgen in De Volkskrant. Ik hoor van beide bewindslieden allereerst graag of ze mijn positieve duiding van diens woorden delen.

Positief vindt mijn fractie voorts dat éénpitters hun eigen verantwoordelijkheid nemen in de voorziening van hun inkomen en dat ze broedplaats vormen voor werkgeverschap.

ZZP'ers genieten een grotere vrijheid dan werknemers, een van de grote redenen voor ZZP'ers om zelfstandig te worden. Hun status als zelfstandige, ik wil dat nog eens nadrukkelijk naar voren brengen omdat er soms wat negatief over de positie van zelfstandigen gedaan wordt, hun status dus waardeert maar liefst 75% als positief tot zeer positief, 20% neutraal en slechts 5% negatief tot zeer negatief.

Maar waar vrijheid wordt genoten, komt ook verantwoordelijkheid om de hoek kijken. Dat hoort bij de zelfstandigheid. Klaagzangen van mensen die eerst voor zelfstandigheid kiezen en daarna jeremiëren dat ze het allemaal zo ingewikkeld vinden, zijn aan ons niet besteed: iedereen die zo'n stap zet, moet weten waar hij of zij aan begint.

Dit eigen verantwoordelijkheid geldt zeker ten aanzien van verzekeringen voor arbeidsongeschiktheid en de opbouw van een oudedagvoorziening.

Het was de wens van de zelfstandig ondernemers om de verplichte verzekering voor arbeidsongeschiktheid af te schaffen en de VVD heeft het opgenomen in het vorige regeerakkoord. Uit de evaluatie die we vandaag bespreken blijkt dat dit een goede keus is geweest. Er zijn geen aanwijzingen om een verplichte verzekering alsnog in te voeren. 90 % van de onverzekerde zelfstandigen is zich bewust van het feit dat zij geen inkomensverzekering hebben. Voor deze ondernemers is dat een bewuste keuze geweest, ingegeven vanuit kostenaspecten of omdat er alternatieven beschikbaar zijn, zoals het Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (BBZ) .

Voor de éénpitters is dit wegen, keuzen maken, kortom verantwoordelijkheid nemen geweest – en dat heeft vanuit onze visie onze instemming.

Eén punt ten aanzien van die zogeheten BBZ, nu we toch het acroniemenwoud van SZW induiken: er wordt nog wel een probleem ervaren in de vermogenstoets. Het blijkt namelijk dat voordat een beroep op de BBZ kan worden gedaan wordt geëist dat alle lijfrentes worden afgekocht (beëindigd én uitgekeerd). Gezien het feit dat er door ondernemers regelmatig slechts een tijdelijk beroep op de BBZ wordt gedaan, lijkt deze eis zich niet te verhouden tot de kans voor een ondernemer om zelfstandig een oudedagsvoorziening op te bouwen. Vandaar onze vraag aan de bewindslieden of deze eis kan komen te vervallen?

Het opbouwen van een oudedagsvoorziening blijkt geen vanzelfsprekendheid voor ZZP'ers. Uit een onderzoek van Bangma uit 2006 blijkt dat de helft van de zelfstandigen niet actief pensioen opbouwt. Wel doet 40% regelmatig een storting bij een verzekeraar en 25% belegt bij een bank voor pensioenvermogen. De VVD wil ook hier de nadruk leggen op de eigen verantwoordelijkheid: ZZP'ers zijn zelf verantwoordelijk voor het organiseren van een oudedagsvoorziening. Zeker: de kosten van oudedagsvoorzieningen zijn hoog en zeker: herinvesteringen van winst in het eigen bedrijf zijn ook mooi, maar er komt ook een leven ná het eigen bedrijf. Het is aan ons als politici om het pensioenbewustzijn bij zelfstandigen aan te wakkeren – en dat doe ik dan ook graag bij dezen weer. Maar het is en blijft de verantwoordelijk van de ondernemer zelf en bovendien moet niet worden vergeten dat een pensioenopbouw in het eigen bedrijf ook bepaald geen kwaad kan. Ik ben bijvoorbeeld zelf als ondernemer zonder dure pensioenvoorziening begonnen en heb het later in eigen beheer ingehaald; dat is ook een heel begaanbare mogelijkheid, die, andermaal, te maken heeft met het wegen van risico's en het maken van eigenstandige keuzes!

Dat neemt niet weg dat het kabinet belemmeringen die worden ervaren, kan wegnemen. Dit is ook de wens van onze premier, zo begrijp ik uit diens opiniebijdrage aan NRC-Handelsblad van 19 mei jongstleden. De VVD heeft daartoe een concreet voorstel gedaan: verleng de termijn waarin vrijwillige pensioenopbouw door zelfstandigen fiscaal wordt gestimuleerd van 3 naar 10 jaar. Dit amendement is nota bene aangenomen, maar volgens onze informatie (waarvan ik hoop dat deze ná de mededelingen van déze bewindslieden, die er tenslotte over gáán!) weigert staatssecretaris De Jager van Financiën tot nu toe boter bij de vis te leveren. Het kabinet beroept zich nu op een ongelijke behandeling als de periode wordt opgerekt. Daarbij kan evenwel de vraag in geding worden gebracht hoe oneerlijk het dan wel zou zijn wanneer je alleen maar mag betalen als je pensioenpremie een relatief laag rendement geeft en dat niet meer mag als het rendement eindelijk begint te stijgen. Immers: veel startende ondernemers hebben eerst in een baan een regulier pensioen opgebouwd. Dit deden ze in het algemeen op jonge leeftijd, wanneer het rendement relatief laag is. Deze mensen kunnen daarom nooit genieten van de hogere rendementen die pas worden gemaakt richting het einde van de pensioenopbouw. Graag een reactie van de bewindslieden.

Zoals u hoort is mijn fractie in algemene zin positief gestemd over het fenomeen ZZP'er; we maken er echter één belangrijke kanttekening bij.

Veel ZZP'ers gedragen zich eigenlijk als werknemer, terwijl ze alle voordelen voor zelfstandigen genieten. Om die reden is de VVD in algemene zin voor het beter richten van de ondernemersfaciliteiten op werkgeverschap of in ieder geval op het behalen van winst. Dit aspect wilde ik vandaag niet onvermeld laten.